

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1919 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 179, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar, punkt 10, jämte en i ämnet väckt motion.

I en till riksdagen den 7 mars 1919 avlåten, till jordbruksutskottets förberedande behandling hänvisad proposition, nr 179, har Kungl. Maj:t, i punkt 10, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att lägenheten Skolbräcka må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Dyrtorp nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört följande:

»Kronoegendomen 1 mantal Dyrtorp nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län är utarrenderad till den 14 mars 1921 mot ett årligt arrende av 753 kronor. Egendomen, som är belägen 0.4 kilometer från Vallens hållplats å Bohusbanan och 0.6 kilometer från Stenungsunds järnvägs- och ångbåtsstation, innehåller en sammanlagd areal av 45.450 hektar, därav 21.960 hektar tomt, trädgård och åker, 2.840 hektar äng, 19.165 hektar betes- och skogsmark samt 1.485 hektar impediment.

Uppskattningsmännen hava hemställt, att obebyggda lägenheten Skolbräcka, belägen sydost om allmänna landsvägen Spekeröd—Ucklum

och av nämnda väg skild från egendomen i övrigt, måtte avsöndras från egendomen såsom egnahemslägenhet.

Lägenheten, som omfattar det å en av distriktslantmätaren Karl Rydén år 1917 upprättad karta över egendomen med ägofigurerna nr 78—84 betecknade området, innehåller en areal av 2.119 hektar, därav 0.791 hektar åker, 0.244 hektar äng och 1.084 hektar avrösningsjord. Det av uppskattningsmännen å lägenheten satta saluvärdet utgör 920 kronor.

Länsstyrelsen i länet och domänstyrelsen hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.»

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till utskottets förberedande behandling hänvisad motion, nr 349, av herr *Karlsson* i Surte, som hemställt, att riksdagen beslutar bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition under förklaring, det den omständigheten, att innehavaren tillhöriga åbyggnader nedbrunno år 1913 och icke på grund av kristiden kunnat återuppbyggas, icke lägger hinder i vägen för att innehavaren av lägenheten Skolbräcka må erhålla hembud å densamma till det av uppskattningsnämnden åsatta saluvärdet.

Motion.

Till stöd för denna framställning har motionären anfört följande:

» — — — — —

Nämnda lägenhet innehaves av smeden Aug. Ryberg, som övertagit den efter sin fader, vilken började som torpare därstädes år 1865.

År 1901 uppförde nämnda smed Aug. Ryberg å lägenheten nytt manhus och ny ladugård. År 1913 drabbades han av den olyckan, att nämnda hus brunno ned. För att i hast skaffa husrum m. m. åt sin talrika familj inköpte då Ryberg en liten jordbrukslägenhet i närheten, dock för liten att på den kunna försörja sin familj. Att under dessa krisår återuppbygga de nedbrunna byggnaderna å lägenheten Skolbräcka har icke varit honom möjligt av ekonomiska skäl.

Av byggnaderna har han endast kvar å lägenheten en smedja samt en efter hans förhållanden rätt dyrbar stenfot.

Då det blev bekant, att lägenheten skulle säljas till eget hem, ingick Ryberg till domänintendenten i Göteborgs och Bohus län med begäran om bland annat förmånsrätt (hembud) å lägenheten i fråga, men erhöll det svar, att, då lägenheten saknar åbyggnader, så lägger gällande författning hinder i vägen för att föreslå hembud, utan kommer lägenheten att försäljas under hand.

Av i kungl. domänstyrelsen tillgängliga handlingar framgår även,

att lägenheten såsom varande obebyggd skall försäljas till den högstbjudande.

I dessa spekulationstider är det mycket osäkert, om nuvarande innehavaren skall kunna få köpa den lägenhet, som allt sedan 1865 varit i hans släkt, till sådant pris, som är honom möjligt att betala.

Det synes också hårt, att han därför, att han 1913 drabbades av olyckan att genom eldsvåda bliva husvill och att kristidens höga priser hindrat honom att återuppbygga de nedbrunna åbyggnaderna, nu också skall gå miste om sin rätt till hembud å lägenheten, som han både vill och behöver få inköpa.

Därtill kommer, att han å lägenheten äger en smedja och stenfoten till de nedbrunna manhusen och ladugården, varför den icke helt saknar hus.»

Utskottet.

I anledning av den väckta motionen har utskottet i vederbörlig ordning inhämtat utlåtande från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, som i ärendet hört vederbörande domänintendent och landsfiskal.

I sitt av länsstyrelsen såsom eget utlåtande återropade yttrande har domänintendenten anført, att bestämmelserna i kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar (nr 271) hindrat uppskattningsmännen att föreslå hembuds rätt för bemälda Ryberg vid köp av lägenheten ifråga, samt att han för sin del icke hade något att erinra emot att en sådan rätt medgäves Ryberg. Den av domänintendenten avsedda författningsbestämmelsen, som återfinnes i sjunde punkten av ovannämnda kungörelse, föreskriver, att, där upplåtelse från kronoegendom av lägenhet till eget hem blivit i föreskriven ordning beslutad, lägenhet, som är bebyggd med enskild person tillhörande boningshus, må hembjudas honom till inlösen mot det lägenheten åsatta försäljningsvärde.

Då utskottet emellertid med hänsyn till i ärendet upplysta förhållanden funnit billighetsskäl tala för, att bemälda Ryberg må erhålla hembud å ifrågavarande lägenhet vid dess försäljning, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 10 i förevarande proposition gjorda hemställan samt den i ämnet väckta motionen medgiva, att lägenheten Skolbräcka må med i statsrådsprotokollet angivet område från kronoegendomen 1 mantal Dyr-

torp nr 1 i Spekeröds socken av Göteborgs och Bohus län försäljas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för smeden August Ryberg att erhålla hembud å lägenheten.

Stockholm den 6 maj 1919.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Ericsson Aaby, Hellström, greve Wachtmeister, Barthelson, friherre Silfverschiöld, Sjöblom, Johansson i Uppmälby, Lundström och Sävström, friherre Hermelin, Pettersson, Magnusson, Andersson i Grimbo, Larsson och Ericson i Funäsdalen.